

DERLEME

UZAKTAN EĞİTİME HEMŞİRELİK EĞİTİMİ PENCERESİNDEN BİR BAKIŞ

Deniz ÖZTÜRK*

Alınış Tarihi: 03.06.2014
Kabul Tarihi: 25.06.2015

ÖZET

Uzaktan eğitim, eğitmen ve öğrencinin farklı mekanlarda bulunduğu, öğrencinin kendi isteğiyle etkin olarak eğitime katıldığı bir eğitim deneyimidir. Günümüzde dünyada uzaktan eğitim yoluyla öğretim yapan birçok üniversite bulunmaktadır. Ancak ülkemizde uzaktan eğitimin hemşirelik eğitiminde kullanılması oldukça sınırlıdır. Bununla birlikte hemşirelik eğitiminde, öğrencilere becerileri öğretme ve becerilere ilişkin yetkinlik kazandırmada, teorik ve pratik eğitimin eşit öneme sahip olduğu unutulmamalıdır. Bu nedenle uzaktan eğitim, hemşirelik eğitimi için tek başına kullanılacak bir yöntem olmak yerine, örgün öğretimi destekleyen, hasta güvenliğini sağlayan, yaşam boyu öğrenmeyi pekiştiren ve fırsat eşitliği sağlayan bir yöntem olarak değerlendirilmeli ve bu şekilde kullanımı yaygınlaştırılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Uzaktan eğitim; hemşirelik eğitimi

ABSTRACT

An Overview Of Nursing Education To Distance Education Concept

Distance education, where teachers and students in different locations, with the participation of the student's education as an effective educational experience at your request. Nowadays, many universities around the world teaches through distance education. The use of distance education in nursing education in our country is quite limited, however. Nursing education, teaching students the skills and competence for gaining skills, equal importance should be noted that theoretical and practical training. For this reason, distance education should be used as a method for support patient safety, provide lifelong learning, instead of being a stand-alone method for nursing education and the usage of this form should be expanded.

Keywords: Distance education; nursing education

GİRİŞ

Çağımızda bilim ve teknoloji alanında hızlı bir değişim yaşanmaktadır. Bu hızlı değişim, bilginin de artmasına ve bilgilerin kısa bir sürede güncelliğini yitirmesine neden olmaktadır. Bireyin bu değişim sürecine etkili ve yapıcı bir kişi olarak katılımını sağlamada temel araç eğitimidir (Soran, Akkoyunlu ve Kavak 2006).

Eğitim en genel anlamda, bireyde kendi yaşantıları yoluyla davranış değişikliği meydana getirme sürecidir. Öğretim ise; belli bir amaca göre gereken bilgileri verme işi; öğrenmeyi kolaylaştıracak etkinlikleri düzenleme, gereçleri sağlama ve kılavuzluk etme işi olarak tanımlanır (Ertürk 1994). Bireylerin öğrenmesini arttırmak için yıllar boyu pek çok farklı yöntem ve yaklaşım eğitimi etkilemiştir. Öğretimde yaygın olarak kullanılan öğretim yöntem ve tekniklerinden bazıları; anlatma, soru-cevap, tartışma, problem çözme, gezi-gözlem, örnek olay, gösteri, rol yapma, beyin fırtınası,

benzetim, grup çalışmaları, eğitsel oyunlar olarak sıralanabilir (Ertürk 1994). Öğretimde yaygın olarak kullanılan bu yöntemlerde her şey büyük oranda öğretmene göre biçimlenmiştir. Öğretmen dersi anlatan, öğrenci ise çoğu zaman kesin zaman çizelgelerine bağlı, ceza, eleştiri ve otorite baskısını üzerinde hisseden dinleyici durumu ile edilgendir. Bu tür öğretim yöntemlerinde öğrencilerin bireysel farklılıkları, yetenekleri, ilgileri, beklentileri, öğrenme hızları ve eğitimin sürekliliği gibi özellikler yeterince dikkate alınamayabilmektedir (Dahlgren, Castensson and Dahlgren 1998). Sınıfta ve yüz yüze yapılan öğretimin en iyi uygulama olduğu düşüncesi; kalabalık sınıflar, öğretmen sayısındaki yetersizlikler, esnek olmayan eğitim zamanları, fizik mekan, öğretmen ve teknoloji yetersizlikleri nedenleriyle tartışılır hale gelmiştir (Karaağaçlı 2008).

Avrupa'da 2010 yılına kadar yükseköğretim alanı yaratmayı hedefleyen

* Yrd.Doç.Dr. Deniz Öztürk, Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü
e-posta: deniz_genc@hotmail.com

Bologna Sürecinin amaçlarından biri, yaşam boyu öğrenimin teşvik edilmesidir. Yaşam boyu öğrenme, bireylerin eğitim ve öğrenme sürecini, hayatlarının belli bir bölümüne sıkıştırmanın aksine; evde, işte vb. her yerde ve bütün yaşam boyu sürecek bir süreç haline dönüştürmektedir. Yaşam boyu öğrenme, aynı zamanda temel becerilerin güncellenmesi yoluyla kişilere ikinci bir fırsat yaratabilmek ve daha ileri düzeylerde öğrenim imkanları sunmak anlamına da gelmektedir. Öte yandan, üniversiteler için dönüm noktası olan "Bologna Süreci'nde, yaşam boyu öğrenmeyi hayata geçirmek için, yüksek öğretimin önemli katkısı olduğunun altı çizilmektedir. Bu hedefi gerçekleştirmek amacıyla öğrenci merkezli ve esnek öğrenim olanakları sağlayan üniversite ortamlarının hazırlanması kaçınılmaz hale gelmiştir (Soran, Akkoyunlu ve Kavak 2006).

Çağdaş bilgi ve iletişim teknolojilerinin eğitimde etkin ve verimli olarak kullanılması akla uzaktan eğitimi getirmektedir. Çünkü uzaktan eğitim fırsat eşitsizliğine çözüm getiren, yaşam boyu öğrenmeyi destekleyen, eğitim teknolojilerinden yararlanmaya ve daha çok bireysel öğrenmeye dayalı olan bir eğitim şeklidir (Aydın 2005). Bu derlemede uzaktan eğitim kavramı ve uzaktan eğitimin hemşirelik eğitiminde kullanılması tartışılmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Bu çalışmada PubMed, CINAHL, Academic Search Complete gibi veri tabanları kullanılarak literatür taraması yapılmıştır. Taramada uzaktan eğitim, hemşirelik, hemşirelik eğitimi, öğrenci hemşire gibi anahtar kelimeler kullanılmıştır. Veri tabanlarında düzenli olarak yayınlanan, editörlü ve elektronik olarak ulaşılabilen bilimsel dergilerin arşivinde yer alan makaleler ve kitaplar incelenmiştir.

UZAKTAN EĞİTİM

Uzaktan eğitim; eğitimin ya da çalışmanın uydu, video, ses, bilgisayar, çoklu ortam teknolojisi ve benzer araçlar ile elektronik olarak uzak bir mekana ulaştırılmasıdır. Başka bir ifadeyle; eğitmen ve öğrencinin farklı mekanlarda bulunduğu, öğrencinin kendi isteğiyle etkin olarak eğitime katıldığı bir eğitim deneyimidir (Diekelman and Schulte 2000; Taylor 2003). Uzaktan eğitim, bilgisayar tabanlı öğretim, online öğretim, elektronik öğretim gibi öğretim yöntemlerini kapsayan ve en geniş anlamıyla kullanılan bir öğretim yöntemidir (Moore, Dickson-Deane and Galyen, 2011).

Uzaktan eğitimin ortaya çıkış amaçları; toplumdaki tüm bireylerin eğitim olanaklarından yaşam boyu yararlanabilmelerini olanaklı kılmak, eğitimin geniş kitlelere ulaşmasını sağlamak, örgün öğretimin yarattığı yüksek maliyetleri düşürerek eğitimde "fırsat eşitliği" yaratılmasını sağlamak olarak sıralanabilir (İşman 2011).

Uzaktan eğitim yeni bir yaklaşım değildir. İlk kez 1840 yılında, İngiltere'de, Isaac Pitman tarafından başlatılmış olup, zamanla Amerika, Kanada, Avustralya, Rusya, Hindistan, Afrika, İngiltere, Almanya, İsviçre, Hollanda, Polonya, Macaristan, Romanya gibi dünyanın birçok ülkesinde yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır. İlk olarak mektup yoluyla başlayan uzaktan eğitim, 1900'lü yılların ilk yarısında görsel işitsel araçların okullara girişi ile teknoloji temelli olarak yürütülmüştür (İşman 2011). 1960-1990 yılları arasında iletişim teknolojileri uzaktan eğitim sistemi içinde telekonferans uygulamaları yapılmasına imkan tanımıştır. 1990'lı yıllarda uydu teknolojisinin bilgisayar ile bir arada kullanılmasından sonra bilgisayarlar gelişmiş ülkelerin eğitim programlarında önemli rol almaya başlamıştır. Günümüzde dünyada uzaktan eğitim yoluyla öğretim yapan bir çok üniversite bulunmaktadır. Bunlardan bazıları; Amerika, Brezilya, Çin, Fransa, İngiltere, İspanya, İtalya, Hindistan, İran, Kore, Mısır, Pakistan, Romanya, Rusya, Tayland'dır. Bu okullarda öğrenim gören öğrenci sayıları yüz bin ile bir milyon arasında değişmektedir (Kaya ve Odabaş 1996).

Türkiye'de ilk kez, 1927 yılında halkın okuryazar hale getirilmesinde uzaktan eğitimden yararlanılması gerektiği vurgulanarak uzaktan eğitim fikri gündeme getirilmiştir (Alkan 1987). 1974 yılında Bakanlık onayı ile Mektupla Öğretim merkezi kurulmuş ve bu merkeze bağlı olarak Mesleki ve Teknik Öğretim Mektupla Öğretim Okulu adı altında bir okul açılmıştır. Mektupla Öğretim Okulu'nda mesleki ve teknik kursların yanı sıra, üç yıllık Eğitim Enstitüleri ile Kız Teknik Yüksek Öğretmen Okulu, Erkek Teknik Yüksek Öğretmen Okulunun bütün bölümlerinin programları uygulanmaya konulmuştur. Bu programlara 1974-1975 öğretim yılında 50 bin öğrenci kaydedilmiştir (Milli Eğitim Bakanlığı 1982).

1992 yılında Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'ne bağlı olarak Açık İlköğretim Okulu, Açık Öğretim Lisesi ile Mesleki ve Teknik Açık Öğretim Okulu açılmıştır. Açık İlköğretim Okulu 1997

yılında 15 yaşından gün alan, ilkokul mezunlarına, ortaokullarının birinci, ikinci yada üçüncü sınıflarından ayrılanlara, ilköğretim okullarının altıncı, yedinci yada sekizinci sınıflarından ayrılanlara, ortaokulu dışarıdan bitirmek için başvuranlara uzaktan eğitim görme olanağı sağlamak amacıyla kurulmuştur. Açık Öğretim Lisesi'nde dersler öğrencilere, basılı materyaller ile radyo ve televizyon programlarıyla ve bazı dersler için akademik danışma ve uygulama hizmetleri ile sunulmaktadır. Mesleki ve Teknik Açıköğretim Okulu 1974 yılında ilköğretim okulu mezunu ya da daha üst düzey öğrenim görmüş olanlara, meslek kazandırmak amacıyla kurulmuştur.

1981 yılında 2547 sayılı yasanın yürürlüğe girmesiyle uzaktan eğitim yapma görevi üniversitelere verilmiştir. Bir yıl sonra ise, uzaktan eğitim yapma görevini Anadolu Üniversitesi üstlenmiştir. Anadolu Üniversitesi, 1982 yılında Açık öğretim Fakültesi'ni kurmuştur. Açık öğretim Fakültesi günümüzde ön lisans, lisans tamamlama ve lisans düzeyinde 26 değişik programla eğitim vermektedir (Kaya 2002).

Sonraki yıllarda Türkiye'de pek çok üniversitede farklı eğitim düzeylerinde ve farklı eğitim alanlarında uzaktan eğitim programları uygulanmıştır. Bu programlarda ön lisans, lisans ve yüksek lisans gibi farklı düzeylerde eğitimler verilmektedir. Ayrıca bazı sertifika programları ve lisans tamamlama programları da uzaktan eğitim yoluyla hazırlanmış web siteleri üzerinden yürütülmektedir. Uzaktan eğitim dersleri eş zamanlı ve eş zamanlı olmayan sanal sınıflar, televizyon yayını veya internet aracılığıyla verilmektedir. Ayrıca dersler elektronik ders kitapları, televizyon eğitim programları, alıştırma yazılımları, deneme sınavları, akademik danışmanlık hizmetleri ve sesli kitaplar şeklinde de verilmektedir. Örneğin; Fırat Üniversitesi, 1990 yılında elektronik posta, Fırat Televizyonu ve internet yoluyla uzaktan eğitim yapmıştır. Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ), 1996 disiplinler arası lisansüstü programlar yürütmek ve araştırmalar yapmak üzere Enformatik Enstitüsü'nü kurmuştur. 1997 yılı güz döneminde başlattığı bilgi sistemleri ve bilişsel bilimler yüksek lisans programlarının yanı sıra 1977 yılı Mayıs ayından itibaren internet ile eğitim konusunda çalışmalarını sürdürmektedir. ODTÜ'de uzaktan eğitim, internet yoluyla gerçekleştirilmektedir. Bilkent Üniversitesi 1996 yılında uzaktan eğitim merkezini kurmuştur. Daha çok video konferans yöntemini kullanarak

eğitim vermektedir. 1998 yılında Selçuk Üniversitesi uzaktan eğitim faaliyetlerine başlamıştır. Televizyon ve radyo programları ile eğitim yapmaktadır. 1997 yılında web tabanlı eğitime başlayan Sakarya Üniversitesi, uzaktan eğitim çalışmalarını internet yoluyla eş zamansız olarak sürdürmektedir. 1998 yılında Mersin Üniversitesi, 1999 yılında Süleyman Demirel Üniversitesi, 2000 yılında İstanbul Üniversitesi, 2002 yılında Bilgi Üniversitesi, uzaktan eğitim yoluyla eğitim vermeye başlayan diğer üniversitelerdir.

Dünya nüfusundaki artışa paralel olarak eğitim taleplerinin her geçen gün arttığı günümüzde uzaktan eğitimin kullanılmasının sağlayacağı pek çok yarar bulunmaktadır. Bunlardan bazıları şu şekilde sıralanabilir. Uzaktan eğitim, eğitim ihtiyacı olan her bireye aynı eğitim imkanını sunduğundan dolayı eğitimde fırsat eşitsizliğini en aza indirir. Uzman eğitimcinin olmadığı durumlarda, öğrencinin ilk kaynaktan, yani farklı üniversitelerden/ülkelerden alanında uzman eğitimcilerden eğitim alma olanağı sağlar. Bilişim teknolojilerinin kullanılması çok sayıda bireye aynı anda ulaşılmasına imkan tanır. Öğrenciye istediği zaman ve istediği yerden eğitim alma olanağı verir. Öğrenci başarısı aynı koşullarda eşit bir şekilde değerlendirilebilir. Ölçme değerlendirme faaliyetleri uzmanlar tarafından yapıldığı için geçerliliği, güvenilirliği ve kullanışlılığı yüksektir (İşman 2011; Leasure, Davis and Thievon 2000).

Sözü edilen bu yararlar karşın uzaktan eğitimin bazı sınırlılıklarının da olduğu bilinmektedir. Bu özelliklerden bazıları şu şekilde sıralanabilir. Uzaktan eğitimde iletişim yüz yüze olmadığı için iletişim ve sosyalleşme sorunları ortaya çıkabilir. Yardımsız ve kendi kendine öğrenme alışkanlığı olmayan öğrencilerin ders başarısı düşük olabilir. Beceri ve tutum kazandırmayı amaçlayan öğrenme faaliyetleri yeterince başarılı olmayabilir. Laboratuvar ortamlarında yapılan uygulamaya yönelik derslerden yeterince verim alınmayabilir. Öğretmen ve öğrenci farklı mekanlarda olduğu için öğrencinin yaşadığı öğrenme sorunlarına anında müdahale edilemeyebilir (İşman 2011).

Uzaktan eğitim süreçleri değişik şekillerde yürütülebilmektedir. Bunlardan ilki yazılı materyaller yoluyla yapılan şeklidir. Mektupla öğretim olarak da nitelenen bu uygulamada, ders notları ve diğer yazılı gereçler posta yoluyla öğrencilere gönderilmektedir. Bu

modelde öğrenci anlamadığı konuları yine posta yoluyla öğretmen sormakta ve öğretmen de postadan gelen öğrenci sorularını cevaplayarak yine öğrencisine göndermektedir (İşman 2011). Uzaktan eğitimin basılı materyaller yoluyla yapılan ikinci şekilde ise, ders içeriklerinin yazı, şekil ve fotoğraf şeklinde basılı öğretim malzemesi haline getirilip, öğrencilere düzenli aralıklarla gönderilmesi söz konusudur (Uşun 2006). Uzaktan eğitimin yayın yoluyla yapıldığı üçüncü şekli işitsel ve görsel teknolojiler kullanılarak gerçekleştirilmektedir. İşitsel teknolojiler; radyo, ses kaseti, telefon ve telekonferansı içermektedir. Radyo ve ses kasetinde eğitim içerikleri öğrencilere önceden hazırlanmış ses kayıtları aracılığıyla ulaştırılmaktadır. Telekonferans sisteminde coğrafik olarak birbirinden uzakta bulunan kişilerin aynı ortamı paylaşıyor gibi bilgi alışverişi yapması söz konusudur. Video-telekonferans sistemi ile, iki yönlü ses iletimine ilaveten, tek yada iki yönlü görüntü iletimi de gerçekleştirilmektedir (Uşun 2006).

Türkiye’de Hemşirelik Eğitiminde Uzaktan Eğitimin Kullanılması: Örnekler

Uzaktan eğitimin dünyada hemşirelik eğitiminin çeşitli düzeylerinde ve değişik uygulamaya biçimlerinde yaygın şekilde kullanıldığı görülmektedir. Ülkemizde ise uzaktan eğitimin hemşirelik eğitiminde kullanılması oldukça sınırlı kaldığı bir gerçektir. Türkiye’de uzaktan eğitimin hemşirelik eğitiminde kullanılmasının ilk örneği Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Hemşirelikte Ön Lisans Programları ile başlamıştır. Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi 1991-1999 yılları arasında lise mezunu hemşirelere ön lisans programı ile hemşirelik eğitimi verilmiştir (Bahçecik ve Alpar 2009). Ancak 1996 yılında Sağlık Bakanlığı ile YÖK arasında yapılan protokol ile Anadolu Üniversitesi Açık öğretim Fakültesi, hemşirelik, ebellek ve sağlık memurluğu programına öğrenci alınmasına son verilmiş ve 79 adet sağlık yüksek okulu açılmasına karar verilmiştir (Resmi Gazete 1996). Bununla birlikte Anadolu Üniversitesi Açık öğretim Fakültesi Sağlık Programları bölümünde öğrenci kaydı yapılmamasına rağmen, ebellek, hemşirelik ve sağlık teknikerliği programları halen yer almaktadır. Ayrıca Sağlık Bakanlığı ile Atatürk Üniversitesi’nin yaptığı protokol doğrultusunda kamu veya özel sektörde çalışmakta olan Hemşirelik ile Sağlık Memurluğu bölümü/programı ön lisans mezunu

sağlık çalışanları için uzaktan eğitim yoluyla lisans tamamlama programı başlatılmıştır. Bu programın ilk öğrencileri 2009–2010 öğretim yılında ders almaya başlamıştır ve halen çok sayıda ön lisans mezunu bu program aracılığıyla lisans eğitimini sürdürmektedir. Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü İş Sağlığı Hemşireliği Uzaktan Eğitim Yüksek Lisans Programı lisans üstü düzeyde eğitim veren bir programı 2012-2013 eğitim öğretim yılından itibaren başlatmıştır. Benzer şekilde İnönü Üniversitesi Uzaktan Eğitim Merkezi Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği ve Halk Sağlığı Hemşireliği tezsiz yüksek lisans eğitimini uzaktan eğitim yoluyla vermektedir. Ayrıca Ondokuz Mayıs Üniversitesi Uzaktan Eğitim Merkezi bünyesinde Evde Bakım Hemşireliği Yüksek Lisans programı yürütülmektedir.

Diğer Bir Boyut: Hemşirelik Eğitiminin Gereklilikleri

Avrupa Parlamentosu ve Konseyinin 7 Eylül 2005 tarihli 2005/36/EC sayılı mesleki yeterliklerin tanınmasına ilişkin direktifi doğrultusunda; genel sağlık hizmetlerinden sorumlu hemşirelerin eğitimi temel eğitim üzerine en az üç yıl ya da 4600 saatlik teorik ve klinik eğitim gerektirmektedir. Bu eğitim süresinin en az yarısı uygulamaya ayrılmalıdır (The European Parliament And of The Council 2005). Buna paralel olarak, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı, 2 Şubat 2008 tarihinde Resmi Gazete’de Doktorluk, Hemşirelik, Ebellek, Dış Hekimliği, Veterinerlik, Eczacılık ve Mimarlık Eğitim Programlarının Asgari Eğitim Koşullarının Belirlenmesine Dair bir yönetmelik yayınlamıştır. Yönetmelikte, hemşirelik eğitiminin en az dört yıl veya 4600 saatlik teorik ve klinik eğitimi kapsadığı, teorik eğitim süresinin toplam sürenin en az üçte biri, klinik eğitimin süresinin ise toplam eğitimin yarısı kadar olduğu belirtilmektedir (Resmi Gazete 2008). Görüldüğü üzere hemşirelik eğitimini yalnızca teorik öğretimle sınırlı düşünmek ve klinik öğretimden bağımsız ele almak olanaklı değildir. Hemşirelik eğitiminde, öğrencilere becerileri öğretme ve becerilere ilişkin yetkinlik kazandırmada, gerek teorik eğitimin gerekse pratik eğitimin eşit öneme sahip olduğu unutulmamalıdır (Gannon, Draper, Watson, Proctor and Norman 2001). Yüksek Öğretim Genel Kurumu’nun 01.02.2013 tarihli toplantısında, Yükseköğretim Kurumlarında Uzaktan Öğretime İlişkin Usul ve Esaslar başlığı altında aldığı kararlar doğrultusunda;

“Yükseköğretim kurumu, eğitim-öğretimi desteklemek amacıyla uzaktan öğretim kapsamındaki bazı dersleri, derslerin belirli kısımlarını, uygulamaları, stajları veya laboratuvar çalışmalarını örgün öğretim bileşenlerini içerecek şekilde tasarlayabilir” ifadesi yer almaktadır (YÖK 2013). Bu karara paralel olarak hemşirelik eğitiminin uzaktan eğitim yoluyla verilmesini içerecek bir eğitim modelinin, özellikle derslerin uygulamalı ve birebir hasta başında yapılması gerektiği durumlarda, yüz yüze ve klinik ortamda bizzat öğrenci tarafından yapılması gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır.

Uzaktan Eğitim ve Hemşirelik Eğitimi Sentezi

Uzaktan eğitim, hemşirelik eğitimi için tek başına kullanılacak bir yöntem olmak yerine, örgün öğretimi destekleyen, hasta güvenliğini sağlayan, yaşam boyu öğrenmeyi pekiştiren ve fırsat eşitliği sağlayan bir yöntem olarak değerlendirilebilir. Öğrencinin doğrudan hastaya ulaşmadan önce ve hastaya zarar vermeden uygulama yapmasına olanak verir. Ülkemizde özellikle son on yılda hemşirelik okullarının sayısında yaşanan hızlı artış, buna karşın okulların derslik, laboratuvar vb. alt yapı eksiklikleri, mesleki derslerin yürütülmesi için gerekli uzman öğretim elemanı sayısındaki yetersizlik ve hemşireliğe özgü karmaşık uygulamaların anlatımına yönelik görsel eğitim materyali yetersizliği göz önüne alınacak olursa, uzaktan eğitimin hemşirelik eğitiminde sağlayacağı yararlar göz ardı edilemez. Hemşirelik eğitiminde yapılmış çalışmalar; uzaktan eğitimin geleneksel öğretim yöntemine göre daha etkili olduğunu ve/veya uygun şekilde kullanıldığı takdirde örgün eğitimi destekleyici nitelikte olacağı yönünde sonuçlar vermiştir. Örneğin, Leisure ve arkadaşları (2000) yaptıkları çalışmalarında, geleneksel öğretim yöntemi ile web tabanlı öğretim yönteminin öğrencilerin öğrenmeleri üzerine olan etkilerini karşılaştırmıştır. Geleneksel öğretim yöntemine katılan öğrenciler, bu yöntemin etkileşime fırsat verdiğini, hızlı geri bildirim alınabildiğini ve daha anlamlı bir öğrenme ortamı sağladığını; ancak derslerin ertelenmesine fırsat vermediğini belirtmişlerdir. Web tabanlı öğretim yöntemine katılan öğrenciler ise, bu yöntemin bilgisayar ve internet olanağı gerektirdiği için maliyetinin yüksek olmasına rağmen öğrenme ortamına katılımı kolaylaştırdığını ve dersi çalışmak için zaman esnekliği sağladığını belirtmişlerdir. Araştırma sonucunda her iki gruptaki

öğrencilerin sınav sonuçlarında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Ancak web tabanlı öğretim yöntemine katılan öğrenciler, kendi hızlarında öğrenme ve istedikleri zaman ders çalışma imkanı bulduklarını; ayrıca geleneksel yöntemden farklı olarak, bilgisayar kullanma ve sergileyecekleri becerilere kendilerini hazırlama konusunda daha güvenli olduklarını belirtmişlerdir. Lu, Lin ve Li (2009) ise, geleneksel öğretime web tabanlı uzaktan eğitim yönteminin eklenmesinin öğrencilerin intramusküler enjeksiyona ilişkin bilgi ve becerisine olan etkisini incelemiş ve web tabanlı uzaktan eğitim yönteminin öğrencilere bu bilgi ve beceriyi kazandırmada etkili bir yöntem olduğunu belirtmişlerdir. Ancak hemşirelik eğitiminin, bilgi ve beceriye temellenmiş bir eğitim olduğu vurgulanmıştır. Thiele (2003) yaptığı çalışmada, web tabanlı online öğrenme yöntemini kullanan öğrencilerin öğrenme şekillerini incelemiş ve öğrencilerin daha bağımsız şekilde öğrendiklerini ve kendi kendine öğrenmeyi daha etkin kullandıklarını belirlemiştir. Ayrıca öğrenciler, sınıfta ders işleme yöntemine göre kendi karar verme süreçlerini daha etkin kullanmayı öğrendiklerini belirtmişlerdir. Buna karşın web tabanlı online öğrenme yöntemini kullanan öğrenciler, derslerin sınıfta işlenmemesinden ve diğer öğrencilerle sosyal iletişim kuramamaktan memnun olmadıklarını belirtmişlerdir. Online eğitim, öğrencilerin başarılarını yükseltmesine rağmen, sınıfta ders işleme yöntemi, öğrencilerin daha disiplinli bir ortamda ders almalarını ve öğrencilerin birbirleriyle daha fazla etkileşimde bulunmalarını sağlamaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Uzaktan eğitim, eğitmen ve öğrencinin farklı mekanlarda bulunduğu, öğrencinin kendi isteğiyle etkin olarak eğitime katıldığı bir eğitim deneyimidir. Günümüzde dünyada uzaktan eğitim yoluyla öğretim yapan birçok üniversite bulunmasına rağmen ülkemizde uzaktan eğitimin hemşirelik eğitiminde kullanılması oldukça sınırlıdır. Yapılmış araştırmaların sonuçları doğrultusunda, uzaktan eğitimin geniş öğrenci gruplarına öğretim olanağı sağlayabileceği, hemşirelik eğitiminde yaşanan nitelik-nicelik sorunlarının çözümüne katkıda bulunacağı ve hemşirelik eğitiminin istendik şekilde verilebilmesinde yararlı sonuçlar doğuracağı görülmektedir. Bununla birlikte uzaktan eğitimi, hemşirelik eğitimi için tek başına kullanılacak bir yöntemden çok, özellikle temel eğitim

sonrasında örgün öğretimi destekleyici ve yaşam boyu öğrenmeyi pekiştirecek şekilde

planlanmasının daha etkili olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

Alkan C. Açıköğretim: Uzaktan Eğitim Sistemlerinin Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi. 1987; Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları. No:157.

Aydın CH. Açık ve Uzaktan Öğrenmede Kullanılan Basılı Materyallerdeki Anlatım Biçimine İlişkin Öğrenen Tercihleri. AÜSBD 2005; 5(1): 131-47.

Bahçecik N, Alpar Ş. Nursing Education In Turkey: From Past To Present. Nurse Educ Today 2009; 29(7): 698-703.

Dahlgren MA, Castensson R, Dahlgren LO. PBL from the teachers' perspective, Conceptions of the tutor's role within problem based learning. Higher Educ 1998; 36(4): 437-47.

Diekelman N, Schulte HD. Technology-Based Distance Education And The Absence Of Physical Presence. J Nurs Educ 2000; 39(2): 51-2.

Ertürk S. Eğitimde Program Geliştirme. 1994; Ankara: Meteksan Matbaacılık. p.112.

İşman A. Uzaktan Eğitim (8.bs.). 2011; Ankara: Pagem Yayıncılık. p.14-113.

Gannon FT, Draper PR, Watson R, Proctor S, Norman IJ. Putting Portfolios In Their Place, Nurse Educ Today 2001; 21(7): 534-40.

Karaağaç M. İnternet Teknolojileri Destekli Uzaktan Eğitimde Sosyal Kazanımlar Gereksinimi. IJIT 2008; 1(2): 63-73.

Kaya Z. Uzaktan Eğitim. (1.bs.). 2002; Ankara: Pagem Yayıncılık. p.30-3.

Leasure AR, Davis L, Thievon SL. Comparison of Student Outcomes And Preferences In A Traditional Vs. World Wide Web-Based Baccalaureate Nursing Research Course. J Nurs Educ 2000; 39(4): 149-54.

Lu DF, Lin ZC, Li YJ. Effects of a Web-Based Course on Nursing Skills and Knowledge Learning, J Nurs Educ 2009; 48(2): 70-7.

Milli Eğitim Bakanlığı. Yaygın Yüksek Öğretim Kurumu, 1982; Ankara: Mesleki ve Teknik Açıköğretim Okulu Matbaası.

Moore JL, Dickson-Deane C, Galyen K. E-Learning, Online Learning, And Distance Learning Environments: Are They The Same?, Internet and Higher Education 2011; 14(2011): 129-35.

Soran H, Akkoyunlu, B, Kavak Y. Yaşam Boyu Öğrenme Becerileri Ve Eğiticilerin Eğitimi Programı: Hacettepe Üniversitesi Örneği. HÜEF 2006; 30(2006): 201-10.

Taylor JH. Facilitating Distance Learning In Nurse Education. Nurse Educ Pract 2003; 3(1): 23-9.

T.C. Resmi Gazete. 96/8655 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı. 1996. 22805, 10 Ekim 1996.

T.C. Resmi Gazete. Doktorluk, Hemşirelik, Ebelik, Diş Hekimliği, Veterinerlik, Eczacılık ve Mimarlık Eğitim Programlarının Asgari Eğitim Koşullarının Belirlenmesine Dair Yönetmelik. 2008. 26775, 2 Şubat 2008.

The European Parliament And Of The Council. (Directive 2005/36/Ec). 2005; Luxembourg: Official Journal of the European Union. pL 191/29-58.

Thiele J. Learning Patterns of Online Students. J Nurs Educ 2003; 42(8): 364-6.

Uşun 2006. Uzaktan Eğitim. (1.bs.). 2006; Nobel Yayınları. p. 25-74.

Yüksek Öğretim Kurumu. Yükseköğretim Kurumlarında Uzaktan Öğretime İlişkin Usul ve Esaslar. 01 Şubat 2013.